

Detsembri 2. pühapäev

JÕULUD

EELTEADMISI TÄISKASVANUILE

Jõulud on suurtest kiriklikest pühadest noorimad. Seda hakati pühitsema 4. saj. m.a.j. Roomas. Jeesuse sündimise püha tõrjus kõrvale Võitmatu Päikese püha, mida roomlased pidasid 25. detsembril.

Jeesuse sündimise täpset aega ei teata, kuid arvatakse see olevat umbes 8–6 a. eKr. Nimelt toimus siis teaduslikult kinnitust leidnud tähtkujude ühinemine, mistõttu taevast näha suurt tähte. Sama aja sisse mahtus ka kuningas Heroodese poolt toimepandud laste tapmine. Ta tahtis sel viisil kõrvaldada oma võimalikud võistlejad. Jeesuse sünd langeb tegelikult meie jõuludest ettepoole. Maksustamine toimus juba pooles novembris, enne detsembris algavat sajuperioodi. Piibli kirjutamisel ei olnud eesmärgiks Jeesuse sünni- ja surmaaja jäädvustamine. Sündmuste kirjeldamine on olnud tähtsam.

Jeesus sündis teekonnal Petlemma. Väike linn oli inimestest tulvil, kes kõik olid tulnud endid kirja panema. Majad olid puupüsti täis, ja nõnda pidi loomade varjualune kõlbama Jeesusele sündimispaigaks.

Jeesuses Jumal sündis inimeseks. Ja samas muutus tühiseks inimeste jaotamine auastmete järgi. Mõisted võimsatest ja mõõtnatutest kaotasid oma tähenduse.

Jõulud on rõõmupühad. Kiriklik värv on siis valge. Jõulude traditsiooniline lill kiriku altaril on roos, Kristuse võrdkuju. Tihti on altariroosid valged, rõhutades sellega jõulu kiriklikku värvi.

Meil on tuntuimad jõululilled hüatsint, tulp ja jõulutäht. Viimane on pärit Mehhikost, kus seda kutsutakse püha öö lilleks.

Jõulukuuses on nähtud samuti sümbolit. Selle roheline värv märgib elu ja kasvamist. Varemalt riputati jõulukuusele eri maade lippe, mis kõnelesid sellest, et jõulusõnum kuulub kõigile rahvastele.

Ka jõuluküünaldega on seotud sümbolika. Elav tuli lisab ümbritsevale valgust ja soojust. Leek sümboliseerib elu. Kui käime jõulu ajal oma lähedaste haudadel küünlaid süütamas, siis liidame nõnda tehes ka nemad oma perekonna ringi.

Jõulude tuntuim sümbol on täht. Selle kujutis kordub erineval viisil õlest valmistatud jõulukroonides.

Jõuluvana traditsioon on meil hilisem. Kuid kingituste andmine on vana komme. Juba antiikajal oli roomlastel kombeks teha uue aasta puhul üksteisele kingitusi. Meil tegid algul rikkamad inimesed vaestele jõuluks kingitusi. Näiteks kirikus koguti raha vaeste jaoks. Hiljem muutus kingituste andmine jõulu ajal üldiseks tavaks.

Jõulupüha kohal kalendris ei ole nimepäeva märget. See on Jeesuse sünnipäev. See päev kuulub Issandale. See on päev, millal Jumal tuli inimesena meie keskele. Piltlikult öeldes, võiks soovida, et Jumala armastus saaks igal jõuluajal sünnitada meis uue inimese.

Koos lastega valmistatakse jõulupühadeks, lugedes või jutustades jõuluevangeeliumi (Lk 2: 1-20).

Jõuluevangeeliumi õpitakse kahel pühapäeval. Õpetaja võib seda ette lugeda või jutustada.

Jõulupüha näide võiks olla järgmine:

- koos lauldakse mõni jõululaul
- jõulunäidend kas laste endi esituses või kepinukkudega
- "Ma tulen taevast ülevalt"
- jõulusoovid

ÕNNISTUSSÕNAD

Issand õnnistagu sind
ja hoidku sind.
Issand lasku oma pale
paista sinu peale
ja olgu sulle armuline.
Issand tõstku oma pale
sinu üle
ja andku sulle rahu.
Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel.
Aamen.

Jõulujutustus

Lk 2: 1-20

"Vanaema, miks me igal pühapäeval läheme sinna majja, kus on nii palju inimesi?"

"Pühapäev on meie jaoks püha. Me pühitseme koos ühist rõõmupüha, sest sel päeval Jeesus tõusis hauast ja võitis surma."

"Kes see Jeesus on, vanaema?"

"Ta on Kristus, Jumala Poeg."

"Kust see niisugune Jumala Poeg on tulnud? Kas ta tuli taevast mööda redelit?"

"Ei, pisike, Jeesus sündis maa peal."

"Nüüd ma tean, ta sündis merevahust."

"Kust sa seda võtad?"

"Sõber Aleksandrios jutustas. Ta on tulnud siia Antiookiasse kusagilt kaugelt. Kreo . . . Kree . . .?"

"Kas Kreekast?"

"Jah, just Kreekast. Ta jutustas mulle imelise loo jumalannast, kes sündis merevahust."

"Ta rääkis kreeklaste Afroditest. Kuid see on vaid müüt. Keegi pole näinud Afroditet, ei tema sünni ega surma."

"Kas keegi on näinud siis Jeesust?"

"Jah, lapsukene, paljud inimesed on Jeesust näinud."

"Kas ka sina oled teda näinud, vanaema?"

"Ei, mina ei ole kunagi siit Antiookiast kaugemale reisinud. Kuid ma kuulsin temast jutte siis – sellest on juba peaaegu kolmkümmend aastat – kui ta elas siin maa peal. Paljud Antiookia kaupmehed käisid tihti Juudamaal ja Galileas ning jutustasid temast."

"Kas keegi jutustas, kuidas ta sündis?"

"Ja, see võis olla . . . ei ole päris kindel . . . ma ei mäleta . . . Sinu vanaisa Teofilus teab neist asjadest rohkem kui mina. Võid tema käest küsida. Kuid merevahust ta ei sündinud, selles olen ma päris kindel . . ."

Väike poiss tõuseb kirjult padjalt vanaema jalgade juurest ja läheb üle marmorpõranda.

"Vanaisa . . . vanaisa . . . kus sa oled?"

Poiss kõnnib piki sammaskäike, hõikab ja hüüab ning kuuleb lõpuks kusagilt suure maja sisemusest tuttavat häält:

"Siin, Dimitrios, olen oma töötoas. Tule siia!"

Poiss jookseb otse vanaisale sülle.

"No, mis väikest meest vaevab?"

"Vanaisa, kas sa tead, kuidas Jeesus sündis?"

"Kuidas Jeesus sündis? Kuidas sa selle peale tuled?"

"Mu sõber Aleksandrios, kes on minust palju vanem ja targem väidab, et jumalad sünnivad merevahust. Aga vanaema ütles, et Jeesus ei ole niimoodi sündinud."

"Inimesed on loonud palju müüte jumalatest, kes sünnivad tulest või veest. Kuid neid jumalaid ei ole olemas, nad on vaid inimeste kujutlustes."

"Kas Jeesus on siis olemas?"

"On, ta on olnud inimene, lihast ja verest. Paljud on temaga rääkinud ja temaga ühel ajal elanud."

"Kust siis Jeesus tuli?"

"Seda ma ei tea. Arvan, et ta on sündinud just nii nagu mina ja sina. Aga kuidas ja kus see on toimunud, selle kohta pole mul täpseid andmeid. Ma tean vaid seda, et tema ema nimi oli Maarja."

"Kuid siis ta polnud ju mingi Jumal, hoopis päris tavaline inimene."

"Selles ongi saladus, mida inimhõim ei suuda kunagi mõista. Ta oli Jumala Poeg, kuid samas täiesti tavaline inimene nagu sina ja mina. See on jumalik saladus, mida võime vaid heaks kiita, kuigi me seda ei mõista."

Juba sadu aastaid on juudid oodanud selle lubaduse täitumist, et kord Petlemmas sünnib maailma vabastaja, kes murrab patu ja surma ahelad. Minul on siin kusagil juutide pühi raamatuid.

Oota . . . , mis see nüüd on . . . kas siin . . . vaatame . . . Siin see on. Prohvet Miika on ennustanud . . .

"Aga sina, Petlem Efrata, olgugi väike, et olla Juuda tuhandete seas, sinust väljub mulle see, kes saab valitsejaks Iisraelis ja kelle põlvnemine on muistseist päevist, igiaegadest!" "

"Kas Jeesus elas siis Petlemmas?"

"Ei, seal ta küll ei elanud. Teda kutsuti naatsaretlaseks. Ilmselt oli ta Naatsaretist pärit."

"Siis ta ei võinud ju olla see, kellest prohvet Miika rääkis."

"Nii, sul on ehk õigus. Aga siiski . . ."

"Mis siiski, vanaisa Teofilus? Mida sa mõtled?"

"Mõtlen oma sõbrast Luukast. Algul oli ta minu ori. Aga ta oli ka väga andekas. Seetõttu ma koolitasin ta arstiks. Siin Antiookias kohtas ta kord – sellest on juba parkümmend aastat – mehi, kes olid tulnud Juudamaalt. Nad jutustasid juudist, kes oli mõistetud surma. Teda oli löödud risti. Kuid kolmandal päeval peale tema surma hakkas sündima imelikke asju. Haud, kuhu ta oli maetud, oli tühi. Tema sõbrad üksteise järel nägid teda, rääkisid temaga, sõid koos temaga. Ta oli tõusnud surnuist üles! Sellest oli Luukas vaimustatud. Päevad läbi kuulas ta meeste jutustusi ja rääkis neist minulegi. Ja tema jutustused olid nii mõjuvad, et me pidime uskuma, et see mees oli tõusnud surnuist üles. Ta pidi olema rohkem kui inimene. Ta pidi olema see, keda ta ütles enese olevat: Jumala Poeg."

"Kuid kuulujuttudest jäi Luukale väheks. Ta läks ise sündmuskohale Jeruusalemma. Ta otsis üles inimesed, kes olid näinud Jeesust, kui ta elas maa peal. Ta küsitles ja küsitles ning kirjutas üles kõik, mida kuulis. Hiljem läks ta koos oma sõbra Paulusega jutustama seda uudist kõikjale Rooma riigis."

"Kas see mees oli Jeesus?"

"Jah."

"Kas onu Luukas on kunagi jutustanud, kuidas Jeesus sündis?"

"Viimati kodus käies jutustas ta õige pisut. Ta teadis, et Jeesus oli sündinud öösel. Ta oli kuulnud vanast karjasest, kes olevat jutustanud, et nägi vastsündinud Jeesust. Kuid kuidas karjane sinna sattus, sellest ei saa ma aru, ja ka Luukas ei osanud seda seletada. Ta läks tagasi Jeruusalemma ja lubas mulle kirjutada, kui saab kõige kohta selgust."

"Oh, kui ma kohtaksin seda karjast, siis võiksin ise küsida."

"Luukas ilmselt ongi kohanud. Ta ütles, et püüab kohtuda ka Jeesuse emaga."

"Millal see kiri tuleb, vanaisa? Kas see tuleb veel täna?"

"Ei tea, Dimitrios, olen seda juba kaua oodanud."

"Oi, kui see ometi rutem tuleks. Siis võiksin jutustada Aleksandrioselegi ja tema enam ei naeraks minu rumaluse üle."

Igal hommikul, kui Dimitrios ärkas, jooksis ta vanaisa tuppa.

"Vanaisa, kas see kiri on tulnud?"

"Ei veel, Dimitrios, ei veel."

"Ma pean teada saama, kas see on tõsi, millest sa jutustasid. Ega sa midagi rohkemat ei tea?"

"Jutustasin kõik, mida tean. Ootame. Olen kindel, et Luukas varsti kirjutab."

Kuid Dimitrios ei tahaks enam oodata. Tema uudishimu kasvab päev-päevalt ja ta läheb päris kärsituks. Aeg möödub, aga kirja ei tule.

Kuid ühel hommikul ärkab Dimitrios hääle peale, mis tundub tema kõrvadele inglilauluna:

"Dimitrios, tule ruttu, kiri tuli!"

Poiss hüppab madratsilt ja jookseb õue. Hommikupäikese soojades kiirtes seisab vanaisa Teofilus suur raamaturool käes. Vanaemagi jõuab kohale. Nad istuvad marmorpingile ja vanaisa avab rulli.

"Lõpuks ometi," ütleb ta ja vaatab rõõmsalt Dimitriost.

Poiss ei vasta. Ta ajab kaela õieli, et näha kirja, ehkki ta ei oska lugeda.

Vanaisa alustab: "Et juba mitmed on võtnud kätte kirjutada loo neist asjust, mis meie seas tõesti on sündinud, nõnda nagu meile on jutustanud need, kes ise on seda näinud algusest ja on olnud sõna sulased, siis olen minagi arvanud heaks algusest peale kõike hoolega uurida ja järgemööda kirja panna. Sinule, kõrgealine Teofilus, et õpiksid tundma nende asjade kindla tõe, mida sulle on õpetatud."

"Kas siin on sellest sündimisest?" küsib Dimitrios.

"Vaatame . . . hm . . . üks hetk . . . hm . . . ON. Siin on."

"No, kas oled valmis? Võin lugeda?"

"Loe, vanaisa, loe."

"No kuulge, mida Luukas kirjutab: "Neil päevil sündis, et keiser Augustus andis käsu üles kirjutada kogu maailm. See üleskirjutus oli esimene ja toimus, kui Küreenius oli Süüria maavalitseja. Ja kõik läksid endid kirja panema, igaüks oma linna. Siis läks ka Joosep Galileast Naatsareti linnast üles Juudamaale Taaveti linna, mida hüütakse Petlemaks, sest ta oli Taaveti kojast ning soost, ennast laskma kirja panna ühes Maarja, oma kihlatud naisega, kes oli käima peal. Aga nende seal olles sai aeg täis, et Maarja pidi maha saama, ja ta tõi ilmale oma esimese poja ja mähkis ta mähkmetesse ja asetaski ta sõime, sest neil polnud muud aset majas.

Ja seal paigus olid karjased väljalõitsis pidamas valvet öösel oma karja juures. Ja Issanda ingel astus nende ette ja Issanda auhiilgus paistis nende ümber ja nemad kartsid üliväga. Ja ingel ütles neile: "Ärge kartke! Sest vaata, ma kuulutan teile suurt rõõmu, mis saab osaks kõigele rahvale: sest teile on täna Taaveti linnas sündinud Önnistegija, kes on Issand Kristus! Ja see olgu teile tunnuseks: te leiate lapse mähitud ja sõimes magavat!"

Ja äkitselt oli ingliliga ühes taevase sõjaväe hulk: need kiitsid Jumalat ning ütlesid: "Au olgu Jumalale kõrges ja maa peal rahu inimeste seas, kelledest temal on hea meel!"

Kui siis inglid olid läinud nende juurest ära taevasse, ütlesid karjased üksteisele: "Läki nüüd Petlemma ja vaadake seda asja, mis on sündinud, mis Issand on meile teada andnud!" Ja nad tulid tõtates ning leidsid Maarja ja Joosepi ja lapsukese, kes magas sõimes. Aga kui nad

seada nägid, teatasid nad asjast, mis neile oli üteldud selle lapsukese kohta. Ja kõik, kes seda kuulsid, panid imeks, mida karjased neile rääkisid. Ent Maarja pidas kõik need sõnad meeles ning mõtles nendele oma südames. Ja karjased läksid tagasi Jumalale au andes ja teda kiites kõige eest, mida nad olid kuulnud ja näinud, nõnda nagu neile oli üteldud.”

JÕULUEVANGEELIUM KEPINUKKUDE VÕI NÄITLJATEGA

Dialog

Juhendid

Sõnumitooja:

Kuulake kõik Naatsareti linna elanikud. Ma räägin teile kõigile. Olen keiser Augustuse sõnumitooja. Keisrilt on tulnud käsk, et kõik elanikud tuleb üles kirjutada ja igäüks peab selleks minema oma sünnilinna.

Sõnumitooja tuleb.

Sõnumitooja lahkub.

Joosep:

Kuulsid, Maarja, mida see keisri sõnumitooja ütles? Meiegi peame minema nüüd Petlemma. Tule, seame endid minekule.

Joosep ja Maarja tulevad.
Joosep pöördub Maarja poole.

Maarja:

Kuhu me peame minema?

Joosep:

Petlemma.

Maarja:

Siit Naatsaretist on väga pikk teekond Petlemma.

Joosep:

Lähme.

Hakkavad minema. Maarja istub eesli selga, teekonnal loodus vaheldub: mäeb, palmid, õlipuud, kaktus jne.

Maarja:

Millal me päralt jõuame? Olen väga väsinud. Tahaksin juba puhata.

Joosep ja Maarja peatuvad.
Joosep pöördub Maarja poole.

Joosep:

Puhka natuke ja siis jätkame teekonda.
– Tule, Maarja!

Joosep:

Vaata, Maarja! Seal paistavad juba
Petlemma tuled. Varsti oleme kohal.

Joosep:

Seal on võõrastemaja. Käin küsimas,
kas saame sealt öömaja.

Maarja (omaette):

Siin on nii palju inimesi ja kõik
otsivad öömaja.

Joosep:

Kas teie võõrastemajas on ruumi
kahele naatsaretlasele?

Võõrastemaja peremees:

Ei ole. Minu maja on täiesti täis.

Joosep:

Oleme tulnud kaugelt Naatsaretist
ja oleme väsinud. Meie laps peaks
ka õige pea sündima.

Võõrastemaja peremees:

Maja taga on laut. Võite magada seal.

Joosep:

Kuulsid Maarja, meie jaoks ei ole
majas kohta.

Maarja:

Me võime minna lauta, seal saame
puhata.

Joosep:

Tule!

Muusika

Joosep ja Maarja jätkavad
teekonda.

Joosep pöördub Maarja poole.
Ta näitab käega valguse
suunas. (Eespool on näha
maja, mille aknad on avatud
ja kust paistab taskulambiga
tehtud valgus.)

Maarja jääb ootama.

Joosep läheneb võõrastemaja
uksele.

Joosep koputab uksele ja
küsitleb maja peremeest,
kes tuleb uksele.
(Majaks on suur pappkast.)

Maarja on tulnud päris
Joosepi kõrvale. Joosep
vaatab Maarja poole ja siis
uuesti peremehe poole.

Joosep ja Maarja lähevad
maja taha.

Muusika . . . (jõuluteemaline,
näiteks kas või "Püha öö")

1. karjane:
Miks meie lambakari nii rahutu on?

Määgimine – lambad ja karjased tulevad esile – lambad jooksevad hirmunult edasi-tagasi.

2. karjane:
Vaadake, kui kirkas täht on taevasse süttinud!

Karjased vaatavad taevasse. Hele täht tuleb nähtavale.

3. karjane:
Ma kardan. Miks siin on nii valge?

Näidatakse valgust mitmest kohast (näit. taskulampidega)

1. karjane:
Vaadake, inglid!

Inglite rühm tuleb vaikselt esile.

Ingel:
Ärge kartke! Sest vaata, ma kuulutan teile suurt rõõmu, mis saab osaks kõigele rahvale: sest teile on täna Taaveti linna sündinud Õnnistegija, kes on Issand Kristus! Ja see olgu teile tunnuseks: te leiate lapse mähitud ja sõimes magavat!

Üks ingel astub ettepoole.

”Au olgu Jumalale . . .”

”Ma tulen taevast” – koos lauldakse viimane salm. Laulu ajal tõuseb säraküünal taevasse.

2. karjane:
Meile on sündinud Päästja, Jeesus Kristus.

3. karjane:
Lähme lapsukest vaatama!

Täht on kõige ees. Karjased ja lambad lähevad aeglaselt järele.

Kõik laulavad (ka publik)

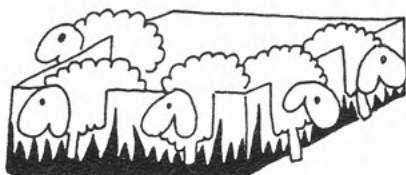
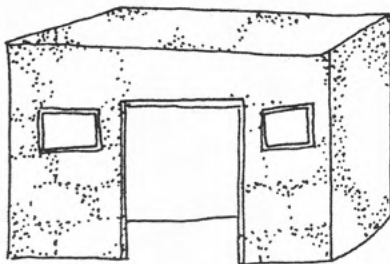
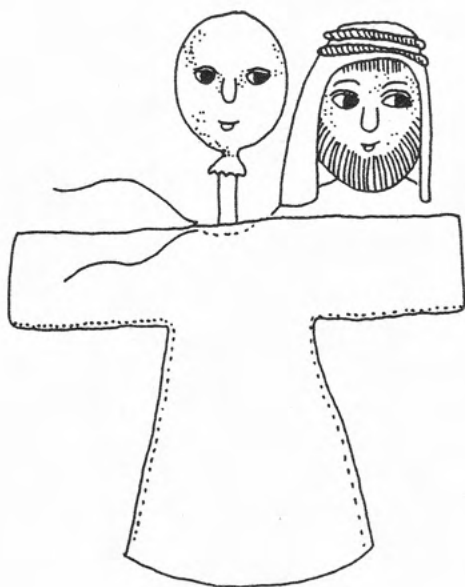
Jõulumuusika võib hakata vaikselt mängima.

Jõulumuusika mängib.

Lõpukujundus:

- keskele tulevad Joosep ja Maarja ja sõimes magav laps.
- karjased ja lambad ühele poole
- targad Hommikumaalt teisele poole (võib ka ära jääda), samuti inglid.
- soovi korral võib ka siin süüdata säraküünlad.

Lähevad ära:
- inglid, targad
- Joosep, Maarja, laps
- karjased ja lambad lahkuvad aeglaselt.

NUKKUDE VALMISTAMINE

Nukkude jaoks vajatakse umbes 60–70 cm pikkuseid teibaid või ümaraid keppe. Kepi ots kastetakse liimi sisse ja selle ümber keeratakse tihedaks palliks vatti või puuvilla, kuni nuku pea on vajaliku suurusega. Vatipea ümber tõmmatakse sukk, mis seotakse kõvasti kepi külge kinni (kaelast). Kui soovitakse teha nina, venitatakse pea osast soovitud kuju ja kinnitatakse mõne nõelapistega. Riietus valmistatakse joonise järgi ja õmmeldakse kaela külge kinni. Pähe pannakse idamaa viisil rätik, mille ümber keeratakse pael. Pael kinnitatakse mõne pistega.

INGLID

Kepi otsas olevale alusele kinnitatakse papist kolmnurgad – inglite riided. Näod tehakse papirõngastest, juuksed lõngast ja ehteks pannakse hõbepael.

VÕÖRASTEMAJA

Suur pappkarp värvitakse valge värviga üle, lõigatakse akna- ja ukseaugud.

EESLID JA LAMBAD

Lõigatakse papist eesli ja lamba kujundeid. Loomad kaetakse sobiva karvaga, lammaste jaoks võib kasutada ka vatti või lõnga. Madaläärelise pappkarbi äärtesse lõigatakse sälgud, kuhu loomad asetatakse. Karp värvitakse rohelisteks.

Ma tulen taevast ülevalt

1. Ma tulen taevast ülevalt,
häid sõnumeid toon teile sealt.
Neid toon ma teile rõõmuga,
neid tahan mina kuuluta.
2. Üks laps on täna sündinud,
kui ammust ajast töötud.
See kaunis, ilus lapsuke
on teie rõõm ja kallis õnn.
15. Nüüd kiitus olgu Jumalal,
sel ainu Poja andijal.
Sest inglid toovad rõõmsasti
meil uue aasta sõnumi.

Originaalne laul eemaldatud autoriõiguste pärast. Kasutada mõnda jõululaulu, mida lapsed oskavad. Võib siduda ka näidendi teemaga.